

РОЗРАХУНКИ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗМІРУ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми полягає у необхідності вивчення проблеми мінімізації витрат на підприємстві, ефективне управління якими дозволяє кожному підприємству вижити в умовах жорсткої ринкової конкуренції, збудувати міцне і сильне підприємство, яке буде мати хороший економічний потенціал. Оптимальність витрат і зростання прибутковості підприємства вимагає постійного удосконалення системи управління, зокрема удосконалення методів управління витратами, особливо собівартості робіт і послуг для забезпечення стійкого фінансового стану підприємства на ринку.

Сьогодні підприємці зустрічаються з проблемою ефективного використання ресурсів та розподілу капіталу, тому вони шукають певні шляхи зниження витрат, розраховуючи при цьому їх оптимальний розмір.

Суттєвий внесок у розробку проблем управління витратами зробили зарубіжні вчені, такі як Р. Ентоні, Дж. Рис, Ч.Т. Хорнгрен, Дж. Фостер та ін. Аналогічними питаннями займалися російські фахівці: Є.А. Ананькіна, Н.Г. Данілочкіна, В.Г. Лебедев, Н.Д. Врублевський, а також вітчизняні вчені, серед яких М.Г. Грещак, Н.А. Бобко, Р.О. Крутько, О.С. Коцюба, Є.В. Мних, Л.В. Нападовська та ін.

В сучасних ринкових умовах з поширеними кризовими явищами актуальною проблемою є задача прийняття рішень з підвищення рівня прибутковості підприємствами – суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. І тут, крім чинників збільшення обсягів виробництва продукції, просування її на незаповнені ринки висувається проблема зниження витрат на виробництво і реалізацію цієї продукції.

До основних джерел зниження витрат виробництва і реалізації продукції підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності можна віднести:

- зниження витрат сировини, матеріалів, палива і енергії на одиницю продукції;
- зменшення розміру амортизаційних відрахувань, що припадають на одиницю продукції ;
- зниження витрат заробітної плати на одиницю продукції ;
- скорочення адміністративних витрат та накладних витрат при експорті та імпорті товарів;
- ліквідація непродуктивних витрат і втрат.

На економію ресурсів значно впливає кількість техніко-економічних чинників. Найбільший вплив мають такі групи внутрішньовиробничих чинників:

- підвищення технічного рівня виробництва;
- удосконалювання організації виробництва і праці;
- зміна обсягу виробництва.

Зменшення витрат сировини і матеріалів досягається за рахунок зниження норм їхнього використання, скорочення відходів і втрат у процесі виробництва і збереження, повторного використання матеріалів, впровадження безвідходних технологій.

На розмір витрат істотний вплив має зміна цін на сировину і матеріали. При їхньому збільшенні витрати зростають, а при зниженні – зменшуються.

Зниження витрат підприємства забезпечується і за рахунок зменшення витрат живої праці на одиницю продукції та темпів зростання його продуктивності відносно темпів зростання середньої заробітної плати.

Базою дослідження було обрано ДП «Електроважмаш». Завод сьогодні-це сучасне підприємство з потужною конструкторською, технологічною та виробничою базою. ДП «Електроважмаш» - провідне підприємство України з розробки та виробництва турбогідрогенераторів, крупних електричних машин постійного струму для різних галузей народного господарства, єдиний на Україні постачальник комплектного електрообладнання для залізничного та міського електротранспорту. Крім того, розробляє та постачає електрообладнання для великовантажних кар'єрних самоскидів, надає послуги з проектування, ремонту та випробування електрообладнання.

Для більш детального дослідження було проаналізовано операційні витрати виробництва, що подані у таблиці нижче.

Структура та зміни операційних витрат ДП «Електроважмаш» за поділом їх на постійні та змінні за період 2012 – 2015 рр.

Вид операційних витрат	Абсолютне значення, тис грн				Частка у загальній сумі, %				Відхилення, тис грн		
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Постійні (FC)	204599	248769	323102	419011	30,17	27,72	28,67	26,49	44170	74333	905909
Змінні (VC)	473532	648735	803836	1162894	69,83	72,28	71,32	73,51	175203	155101	359058
Разом (TC)	678131	897504	1126938	1581905	100	100	100	100	219373	229434	454967

На ДП «Електроважмаш» зменшення витрат можливе за рахунок:

- нарощення обсягів виробництва і реалізації товарів;
- здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників;
- зменшення витрат на виробництво продукції;
- кваліфікованого здійснення цінової політики;
- грамотної побудови ділових відносин із постачальниками, посередниками, покупцями;
- покращення системи маркетингу на підприємстві;
- удосконалення продукції з середнім рівнем рентабельності, і зняття низькорентабельної з виробництва;
- постійного проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Для того, щоб знайти оптимальний розмір витрат підприємства, слід розрахувати точку беззбитковості - це точка нульового прибутку або нульових збитків. Розрахунки можна виразити в грошовій або натуральній формі. Таким чином, спираючись на дані звіту про фінансовий стан (Ф1) ДП «Електроважмаш» можемо розрахувати точку беззбитковості на 2015 рік:

$$T_{\text{бр}2015} = \frac{1451481 * 419011}{1451481 - 1162894} = \frac{608186505291}{288587} = 2107463,3 \text{ тис.грн.}$$

Тобто, при значенні точки беззбитковості обсягом в 2107463,3 тис.грн., ДП «Електроважмаш» не матиме ні прибутку, ні збитку. Аналізуючи звіт про фінансовий стан ДП «Електроважмаш», в якому чистий дохід дорівнює 1451481 тис. грн., можна зробити висновок, що у 2015 році підприємство спрацювало зі збитком у розмірі 655982,7 тис.грн.

Для проведення аналізу якості та прибутковості роботи підприємства слід порівняти цей показник з попереднім роком. Таким чином, розрахунок точки беззбитковості на ДП «Електроважмаш» у 2014 році матиме такий вигляд:

$$T_{\text{бр}2014} = \frac{1083144 * 323102}{1083144 - 803836} = \frac{26863992688}{279308} = 9609,44 \text{ тис.грн.}$$

Таким чином, точка беззбитковості у грошовому вираженні на 2014 рік дорівнює 9609,44 тис.грн. Тобто, підприємство спрацювало задоходом у розмірі 1073534,56 тис.грн.

Отже, ефективне використання ресурсів призведе до покращення економічних результатів, збільшення прибутку, підвищить ефективність як зовнішньоекономічної так і господарської діяльності підприємства в цілому. Так як у 2015 році підприємство понесло збитки, це змусило взяти кредити для підтримки роботи заводу для недопускання його закриття.

Список використаних джерел:

1. Коваленко О.М., Велинова О.П. Шляхи зниження витрат підприємства – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності/ О.М. Коваленко, О.П.Велинова// - Режим доступу: http://www.rusnauka.com/24_NTP_2009/Economics/50451.doc.htm
2. Точка беззбитковості [Електронний ресурс] - режим доступу: <http://www.finances-analysis.ru/bep/break-even-point.htm>
3. Звіт про фінансовий стан (Ф1) ДП «Електроважмаш»
4. Данилко В.К., Кушніренко О.М., Марченко К.С. Управління витратами: Навч. посібник. 2-ге вид. – К.: Каравела, 2015. - 216 с.
5. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. посібник. – Львів : «Магнолія 2006», 2013.-621 с.